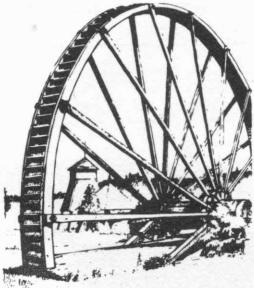

Marnäs-Posten

Ludvika Hembygdsförening
1920 — 60 år — 1980

GAMMELGÅRDENS NYHETER

Grundad av Karl-Erik Forsslund 1928

Årgång 14

Utgiven av Ludvika Hembygdsförening
Jubileumsnummer 1980

Nr 14

Ludvika Hembygdsförening 60 år 1920 — 1980

Mr 43
Protokoll hållet vid Interims-
Styrelsens 1^{sta} sammanträde
i Tingshuset
Ludvika den 12 Sept. 1920.

Sid Ludvika Hantverksförenings
hantverk- och hemslöjdutställning a
"Hantverkets dag" i Tingshuset och i samband
därmed, efter en inledande föreläsning af
Doktor Karl Erik Forsslund om Dalarnes
Hammalgårdar eller Bygdemuseer, väcktes förslag
af utställningskommitténs Ordf. Urmakare
Hefan Rudesson att i orten få till stånd en
Hembygdsförening och för bildandet häraf
tillsattes en Interimsstyrelse bestående af sju
(7) personer, nämligen:

Doktor Karl Erik Forsslund, Lovik
Urmakare Hefan Rudesson, Ludvika
Ingenjör Gust. Öhman -"-
"- Gust. Björkman -"-

Apotekare C. G. Blomqvist -"-

Flaktare C. R. Rudesson, Laufersten

Hemmansägaren Hening Persson, Dalkarlsbo

Styrelsen kompletterades med en adjung-
erande ledamot Plåtlagare J. V. Sjögård, Ludvika.
Ommedelbart uppejordes och framlades föräns
anteckningslista för medlemskap, hvarest an-
tecknades 35 personer såsom medlemmar i
blivande förening.

Härefter sammanträdde Interims-
styrelsen till överläggning, varvid närvaro:
Herrar K. E. Forsslund, Gust. Öhman, Gust. Björkman
C. G. Blomqvist, C. R. Rudesson & J. V. Sjögård.

Vidstående protokollsutdrag
från interimsstyrelsens förs-
ta sammanträde 12 sept 1920
berättar om hur det gick till
när Ludvika Hembygdsförening
bildades.

Föreningens målsättning är nu
som då att visa nuvarande och
kommande generationer hur vå-
ra förfäder levde och arbetade.
Deras gärning lade grunden för
vår kultur och vårt välstånd.
Lika viktig är vår strävan att
åt framtiden förmedla kunskaper
om vår egen tids kultur
och arbetsliv.

Vi upplever att allt fler män-
niskor solidariserar sig med
dessa idéer och vi gläder oss
åt stödet från medlemmarna,
från allmänheten och från
politiker och myndigheter.

Vi hälsar nya medlemmar
och nya medarbetare välkomna!
Arbetsuppgifter saknas inte.

STYRELSEN

Gammelgårdens historia

Ludvika Hembygdsförenings äldsta byggnader med gården Kristineberg från norr, 1968. 1. Lilla Loftboden. 2. Uthus med vedbod tillhörigt Bergsmansgården. 3. Stora Loftboden. 4. Bergsmansgården. 5. Östra stugan i Bergsmansgården. 6. Västra stugan i Bergsmansgården. 7. Stallet. 8. Kristineberg. 9. Lapptorget med milsten. Foto: Håkansson år 1968.

Gammelgårdens historia kan genom dokument i Ludvika Hembygdsförenings arkiv följas till senare delen av 1500-talet. Dokumenten är följande:

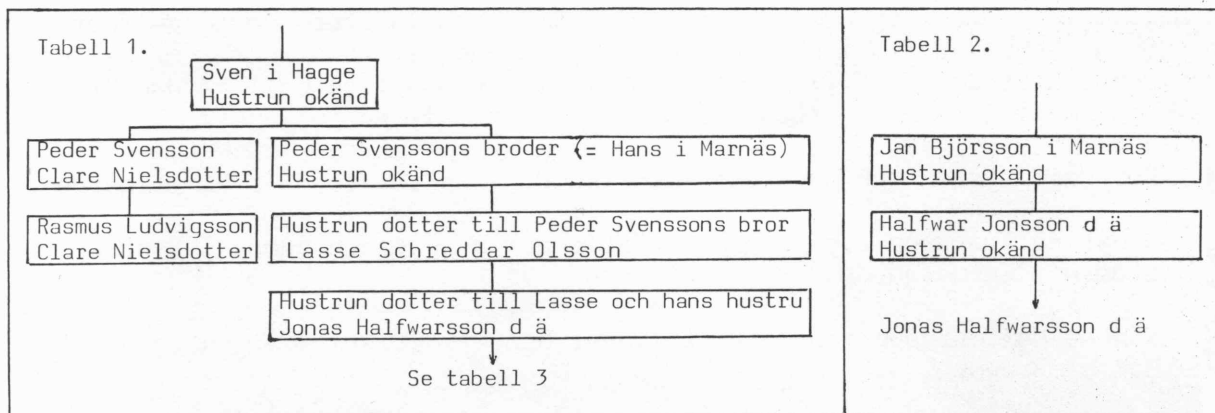
1 Ett brev daterat den 14 december 1562. Detta berör åtminstone indirekt Gammelgården i Marnäs men gäller i själva verket gården Fösarbo. Det är en gammal, sjuk man Sven Hansson, kallad Sven i Hagge, som klagar över att Gustaf Wasa fräntagit honom hans hemman i Fösarbo och i brevet överlåter han rätten till sin son, Peder Svensson, för att denne skall försöka få tillbaka hemmanet och behålla det som sitt eget. Peder Svensson var anställd vid Kungl. Räkningekammaren i Stockholm och han var gift med Clare Nielsdotter från Västerås, dotter till Nils Orgellekare i Västerås. Se tabell 1.

2 Ett kungligt brev daterat den 14 januari 1563 från konung Erik XIV till Peder Svensson vari konungen meddelar att han vill behålla Fösarbo men överlåter i stället åt Peder Svensson och hans efterkommande Kronogården i Marnäs, det vill säga nuvarande Gammelgården i Marnäs.

Gammelgården var alltså en kronogård på den tiden men hade tidigare tillhört Västerås domkyrka. Den hade som så många andra kyrkliga gods dragits in till Kronan av Gustaf Wasa. Från denna tid kommer namnet Biskopsnäset, där Gammelgården och andra stora gårdar i Marnäs hade sina utägor.

Peder Svensson själv bodde troligtvis aldrig på den gård han fick i Marnäs. Efter hans död gifte hans hustru Clare Nielsdotter om sig med historieskrivaren och genealogen Rasmus Ludvigsson.

3 Nästa urkund är daterad Annandag Påsk 1586 och i denna urkund meddelar Clare Nielsdotter att hon några år tidigare sålt sin förre mans, d v s Peder Svenssons gård i Marnäs till hans broders måg, Lasse Schreddar, som i själva verket hette Lars Olufsson. Peder Svenssons bror var Hans i Marnäs och Lasse Schreddar Olufsson var son till Oluf i Skräddargården i Gränge Kyrkby.

4 Vid ett arvsskifte år 1599 angives Lasse Schreddars efternamn till Olsson, vilket däremot inte framgår av Clare Nielsdotters handling. I ett kungligt brev daterat den 10 maj 1613 bekräftas ägobyttet mellan Fösarbo och kronogården i Marnäs på begäran av Lasse Schreddar Olufsson. Namnet Olufsson begärnades omväxlande med namnet Olsson även på en och samma person.

5 I ett köpebrev från år 1635 framgår att Lasse Olufsson sålde gården till sin måg, Jonas Halfwarsson d. ä. Från detta köp måste det gamla namnet Jonas Halfwars hemman härstamma och från samma tid måste också det andra gamla namnet i Marnäs Nils Nils hemman komma. Detta gamla namn lever kvar i namnet Nils Nils Gata, som leder till Gammelgården.

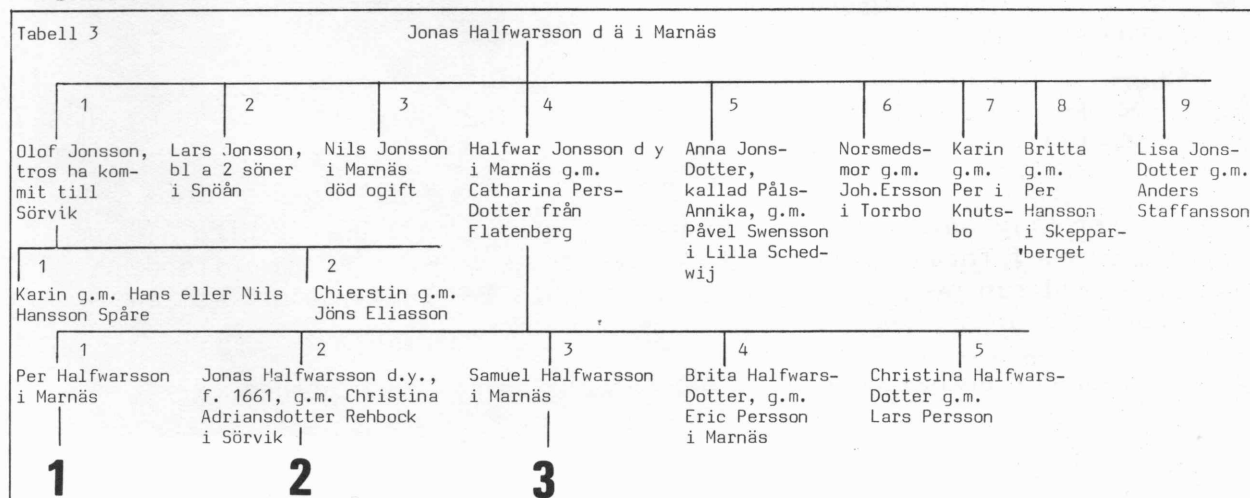
Nils Nilsson var också deltagare i ovannämnda arvsskifte år 1599 och han var granne till bergsmannen Jonas Halfwarsson d. ä., vars far möjligen var son till Jan Björsson i Marnäs och i så fall hette Halfwar Jonsson. Se tabell 2 ovan.

- o - 0 - o -

Jonas Halfwarsson d. ä. flyttade in i kronogården i Marnäs. Hans ättlingar har levat och verkat där ända till år 1922, då Ludvika Hembygdsförening med fil dr Karl-Erik Forsslund som ordförande köpte gården utom skogarna. Vilka familjemedlemmar som bott i gården framgår av tabell 3 och följande text.

Jonas Halfwarsson d. ä.:s släkt

Jonas Halfwarsson d.ä. och hans hustru hade nio barn. Detta framgår av en upphittad släkttavla. Det var sonen nr 4, Halfwar Jonsson, som förde släkten vidare. Han hade fem barn tillsammans med sin hustru Catharina Pers-Dotter från Flatenberg. Se tabell 3 nedan.

Jonas Halfwarsson d.ä. dog någon gång mellan 1671 och 1693 och sonen Halfwar köpte sina syskons andelar i gården, som sedan ärvdes av hans söner Per Halfwarsson och Jonas Halfwarsson d.y. Sonen Samuel Halfwarsson fick bo i gården Kristineberg strax norr om Gammelgården. Situationen blev alltså följande:

- 1 Per Halfwarsson och hans ättlingar bodde i Östra stugan i Gammelgården.
- 2 Jonas Halfwarsson d.y. och hans ättlingar byggde och bodde i Västra stugan i Gammelgården.
- 3 Samuel Halfwarsson och hans ättlingar bodde i Kristineberg norr om Gammelgården.

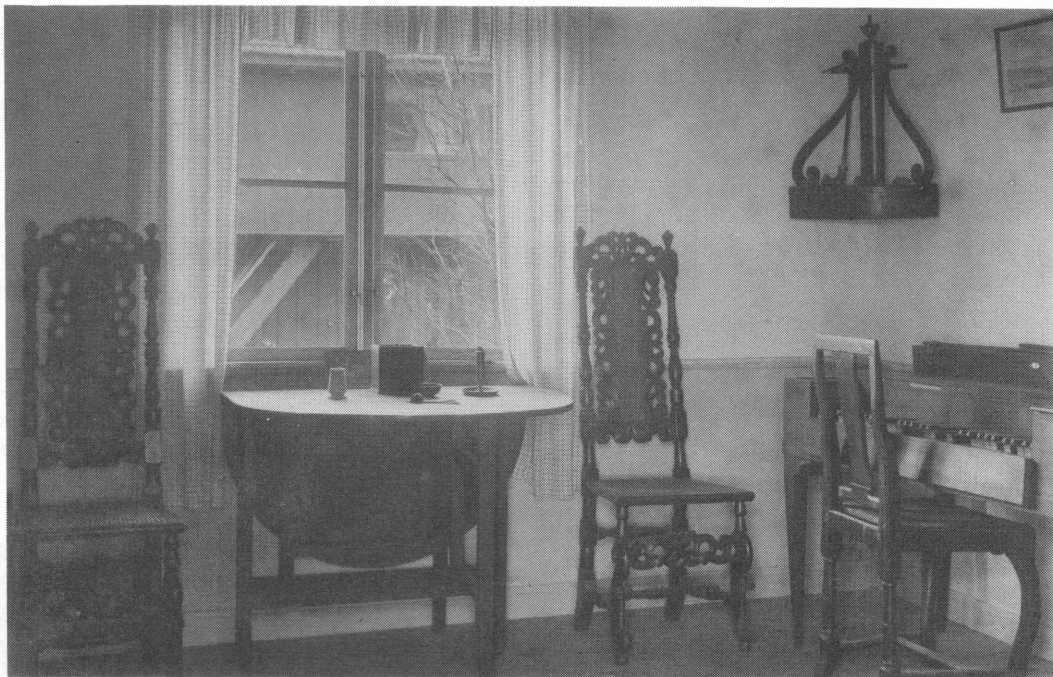
I föreliggande skrift skall dessa tre släktgrenar följas:

1. Per Halfwarsson och hans ättlingar i östra stugan

1	Per Halfwarsson, Marnäs g.m. Anna Adriansdotter Rehbock från Sörvik	1650 - 06 08 1730 12 08 1658 - 12 11 1720	gifta 1677
2	Halfwar Persson, Marnäs g.m. Maria Persdotter från Sundet	06 08 1682 - 12 10 1749 11 12 1691 - 15 06 1760	gifta 29 09 1710
3	Catharina Halfwarsson, Marnäs g.1.m. Per Larsson från Västansjö, Grangärde	01 12 1723 - 26 07 1765 28 04 1718 - 10 05 1758	gifta 19 06 1744
4	Catharina Halfwarsson, Marnäs g.2.m. Bohr Jonas Tharmouth fr. Hammarby, Nora Bergsförs.	01 12 1723 - 26 07 1765 03 26 1725 - 1788	gifta 02 10 1759
5	Petter Persson, Marnäs g.m. Carin Andersdotter från Västansjö, Grangärde	07 07 1748 - 18 12 1782 16 11 1747 - 03 06 1832	gifta 15 10 1767
6	Catharina Persdotter, Marnäs g.m. Erik Jansson fr. <u>Brogården</u> ?	16 06 1772 - 08 10 1798 08 12 1764 - 26 09 1820	gifta 15 09 1788
7	Erik Jansson, Brogården g.2.m. Christina Ersdotter från Botberget, Grangärde	08 12 1764 - 26 09 1820 16 10 1776 - 20 08 1821	gifta 1800
8	Jacob Ersson, Marnäs g.m. Sara Elisabeth Jansdotter från Östansbo	23 07 1793 - 29 12 1841 18 07 1804 - 08 12 1866	gifta 1821
9	Sara Sophia Eriksson, Marnäs g.m. Per Erik Andersson från Lilla Snöån	25 05 1823 - 24 11 1908 25 09 1822 - 01 06 1879	gifta 10 07 1845

Sophia och Per Erik sålde år 1856 sin andel i gården till Gustaf Otto Sjöberg i västra stugan. I försäljningen ingick även deras andel i stora loftboden. De flyttade till sin nybyggda gård på annan plats i Marnäs, senare kallad Jacob Anderssons efter sonen Jacob, som övertog den.

Anmärkning: Namnet Botberget kan i kyrkoboken även läsas Botgerdet.

*Ett hörn av ett rum i östra stugan i Bergsmansgården med ett clavicord från 1700-talet.
Foto från 1920-talet av David Klingzell.*

Historiska uppgifter om östra stugan och dess släktgren

Östra stugans mangårdsbyggnad uppfördes troligen under 1600-talet, men dess historia som släktgård går tillbaka till mitten av 1500-talet. Den är en en-vånings timmerbyggnad bestående av kök, sal, kammare, förstuga och källare.

Den första av släkten, som bodde i stugan, var troligtvis Jonas Halfwarsson d.ä.:s son Halfwar Jonsson, som var gift med Catharina Persdotter från Flatenberg. Halfwar köpte sina systers andelar i hemmanet "Jonas Halfwars hemman". Halfwar Jonsson och hans hustru Karin hade 9 barn, och de delade hemmanet mellan tre av sina söner Per, Samuel och Jonas Halfwarsson d.y., som blev stamfäder: Per för den östra stugans släktgren, Jonas för släktgrenen i västra stugan, som han byggde till, och Samuel för gården Kristineberg.

Tholeri Loftbod låg ursprungligen vid Marnäsgatan men skänktes till Ludvika Hembygdsförening av Ludvika stad och flyttades till Nils Nils gata, där den återuppfördes. Tyvärr har denna vackra byggnad ännu inte tagits i bruk för något hembygdsvärdande ändamål utan står tom och saknar inredning. Den påverkas också av tidens tand och ser i dag inte så fin ut som på fotografiet, som är från 1968. Loftboden tillhörde Nils Nils hemman.

Foto: 14 - 166 : 12 A.

1 Per Halfwarsson, 1650 - 1730, gifte sig med Anna Adriansdotter Rehbock, 1658 - 1720, från Sörvik. De fick flera barn. Sonen Halfwar Persson, 1682 - 1749, övertog gården.

2 Halfwar Persson, 1682 - 1749, gifte sig med Maria Persdotter från Sundet. De fick tre döttrar, av vilka Catharina Halfwarsdotter övertog gården. Halfwar skänkte år 1747 en mässhake till Norrbärke kyrka.

Halfwar Persson var sonson till Halfwar Jonsson, som var son till Jonas Halfwarsson d.ä. Halfwar Persson var gift med Maria Persdotter från Sundet. Han var riksdagsman. År 1747 skänkte han en mässhake till Norrbärke kyrka. Detta står omtalat i Dagbok över en resa i Dalarna av Abraham Hülphers år 1757, sidan 431. I boken Norrbärke - en bergslagssocken av Christian Duhne beskrivs mässhaken på sidan 64. Den angives som en mässhake av svart sammet med brett silverkors och med bred silverbård samt inskrift

av årtal och givarens signatur i brett silver. Den finns i kyrkan i Ludvika och är fullt användbar.

Fotonummer 10 - 34 : 5 - 6.

3 Catharina Halfwarsdotter, 1723 - 1765, gifte sig första gången år 1744 med Per Larsson, 1718 - 1758, från N. Västansjö i Grangärde.

4 Catharina Halfwarsdotter gifte sig andra gången år 1759 med Bohr Jonas Tharmouth, 1725 - 1788, från Hammarby, Nora Bergsförsamling.

Catharina hade 2 söner, Lars och Petter, i första äktenskapet. Petter Persson övertog gården.

5 Petter Persson, 1748 - 1782, gifte sig år 1767 med sin dubbelkusin Carin Andersdotter, 1747 - 1832, från Västansjö, Grangärde. De fick 7 barn. Men endast Catharina, Maria och Lisa uppnådde vuxen ålder. Petter var med och byggde stora loftboden tillsammans med Daniel Danielsson i västra stugan omkring år 1770. Catharina Persdotter övertog gården.

6 Catharina Persdotter, 1772 - 1798, gifte sig år 1788 med Erik Jansson, 1764 - 1820, från Brogården. Sonen Jacob Ersson övertog gården.

7 Erik Jansson gifte om sig år 1800 med Christina Ersdotter, 1776 - 1821, från Botberget, Grangärde.

8 Jacob Ersson, 1793 - 1841, gifte sig år 1821 med Sara Elisabeth Jansdotter från Östansbo, 1804 - 1866. De fick 1 barn: Sara Sophia Eriksson, som övertog gården.

9 Sara Sophia Eriksson, 1823 - 1908, gifte sig år 1845 med Per Erik Andersson, 1822 - 1879. De fick två söner: Erik Andersson, 27 08 1847 - 28 06 1932, och Jacob Andersson, 01 08 1856 - 02 03 1902.

Sara Sophia och Erik sålde östra stugan med tillhörande andel i stora loftboden år 1856 till Gustaf Otto Sjöberg. De flyttade till en nybyggd gård på annan plats i Marnäs. Denna gård kallades senare "Jacob Andersgården" efter sonen Jacob, som övertog den. Vid flyttningen medtogs en liten stuga, uthus m m, som tillhörde östra stugan och som stod öster om denna.

2. Jonas Halfwarsson och hans ättlingar i västra stugan

1	Jonas Halfwarsson d.y., Marnäs
g.m. Christina Adriansdotter Rehbock
från Sörvik	01 03 1661 - 09 06 1742
08 12 1668 - 03 04 1729	gifta
01 11 1686
2	Daniel Jonsson, Marnäs
g.m. Sara Persdotter
från Snöån	29 08 1696 - 30 04 1768
15 10 1707 - 04 03 1792	gifta
1728
3	Daniel Danielsson, Marnäs
g.m. Anna Margareta Gröning
från Smedjebacken	18 12 1740 - 01 08 1788
13 12 1744 - 06 10 1836	gifta
26 06 1770
4	Anna Margareta Gröning, Marnäs
g.2.m. Gustaf Julius Löfgrensson
från Hagge	13 12 1744 - 06 10 1836
16 11 1756 - 15 09 1831	gifta
26 12 1789
5	Sophia Danielsdotter Löfgrensson
g.m. Johan Olof Sjöberg
från Gagnef	11 07 1785 - 05 06 1861
17 04 1785 - 25 01 1854	gifta
12 06 1807
6	Gustaf Otto Sjöberg, Marnäs
g.m. Elisabeth Persdotter
från Lyviken, Ludvika By	12 09 1809 - 26 02 1858
01 05 1814 - 31 08 1878	gifta
1842
7	Per Otto Sjöberg, Marnäs
Ogift. - Sålde gården år 1918 till
sin systerson Knut Harald Tholerus	31 12 1844 - 11 04 1919	
8	Knut Harald Tholerus, Marnäs
g.m. Tyra Eugenia Larsson
från Västbo Ås i Småland	16 12 1882 - 25 07 1921
20 03 1898 - 30 04 1941	gifta
1916

Harald Tholerus dog år 1921 och sterbhuset sålde då gården utom skogarna till Ludvika Hembygdsförening.

Jonas Halfwarsson i Marnäs angives som d.y. och han skänkte en ljuskrona till Norrbärke kyrka år 1739. Den hänger längst fram i koret som fotot visar. Ljuskronan är avsedd för 24 ljus, grupperade i tre nivåer med 8 ljus i varje nivå. På den nedre kulan är följande text ingraverad:

GIVET NORRBÄRKE KYRKA TILL
PRYDNAD AV BERGSMAN JONAS HALF-
WARDSSON I MARNÄS DEN 25 JANUARI
ÅR 1737.

Fotonummer 10 - 34 : 3.

Historiska uppgifter om västra stugan och dess släktgren

Samtliga huvudmän var bergsmän och jordbrukare.

- 1** Jonas Halfvarsson d.y., 1661 - 1742, gifte sig år 1686 med Christina Adriansdotter Rehbock från Sörvik. Jonas flyttade då till Christinas hem. De fick 7 barn, 6 söner och en dotter, varav 2 söner och dottern dog i späda ålder. De barn som blev vuxna var:

Johan Jonsson född i Sörvik d. 19 02 1688.

Adrian Jonsson född i Sörvik d. 07 11 1690, g.m. Brita Jacobsdotter. De 2 äldsta barnen föddes i Marnäs, övriga 4 i Sörvik. Där dog Adrian den 23 11 1744.

Samuel Jonsson född i Sörvik d. 19 03 1693. Samuel utbildade sig till fältskär. Han tog sig efternamnet Norell och utövade sin praktik i Stockholm, där han dog d. 01 04 1759.

Daniel Jonsson född i Sörvik d. 29 08 1696.

Petter Jonsson född i Marnäs d. 15 08 1699, tog sig också efternamnet Norell och utbildade sig också till fältskär. Dog i Stockholm 28 04 1765.

Jonas med familj flyttade till Marnäs år 1699. Han byggde till mangårdsbyggnaden med en västra del bestående av kök, 2 rum, förstuga och källare. Mangårdsbyggnaden blev härigenom en parstuga, som förbands genom en invändig trappa, vilket ju var praktiskt då fruarna var systrar och männen bröder.

Jonas skänkte en ljuskrona för 24 ljus till Norrbärke kyrka. Gården övertogs av sonen Daniel Jonsson.

- 2** Daniel Jonsson, 1696 - 1768, gifte sig med Sara Persdotter, 1707 - 1792, från Snöån. De fick minst 9 barn, 5 söner och 4 döttrar. Sonen Daniel Danielsson övertog gården.

- 3** Daniel Danielsson, 1740 - 1788, var smedjefogde. Han gifte sig med Anna Margareta Gröning, 1744 - 1836, från Smedjebacken. De fick många barn, men alla utom en dog späda. Daniel byggde omkring år 1770 tillsammans med Petter Persson i östra stugan stora loftboden, som kallades "nasstun". Dottern Sophia Danielsdotter övertog så småningom gården.

- 4** Anna Margareta, som kallades Anna Greta, gifte om sig med inspektoren vid Hagge Bruk Gustaf Julius Löfgrensson, 1756 - 1831, från Ovansjö. De fick inga barn. Anna Gretas dotter Sophia tog sig efternamnet Löfgrensson efter styvfadern.

- 5** Sophia Löfgrensson, 1785 - 1861, gifte sig år 1807 med Johan Olof Sjöberg, 1785 - 1854, från Gagnef. De fick 9 barn: Margareta Amalia, 05 06 1808, Gustaf Otto, 12 09 1809, Wilhelmina Sophia, 06 12 1811, Fredrica Paulina, 20 12 1813, Albert Theodor (Tore), 04 03 1816, Johanna Charlotta, 30 10 1818, Knut August, 20 03 1823, Beata Julia, 06 08 1826, och Fredric Olof, 28 07 1829. Sjöberg blev efter giftermålet faktor vid Björsjö hytta.

Familjen flyttade år 1830 till Sätters församling, där Johan Olof blev inspektor vid Nisshytte bruk. År 1852 slutade han sin tjänst vid Nisshyttan och Sophia och han flyttade till Risshyttan, där dottern Lotta bodde. Hon var gift med inspektoren vid Risshytte Bruk, Gustaf Leonard Sahlgren. Johan Olof dog i Risshyttan år 1854. Sonen Gustaf Otto var någon tid bokhållare i Nisshyttan, men han måste sluta med detta p.g.a. dålig syn. Han övertog då gården i Marnäs.

- 6** Gustaf Otto Sjöberg var nämndeman. Han gifte sig år 1842 med Elisabeth Persdotter från Lyviken, Ludvika By. De fick 3 barn: Per Otto (31 12 1844), Elisabeth Sophia (10 08 1846) och Catharina Charlotta (26 07 1848), som dog späda. Per Otto övertog gården. Han var ogift och sålde gården

år 1918 till sin systerson Knut Harald Tholerus, som var bokhållare vid Nybergets gruvor.

Per Ottos syster Sophia gifte sig år 1870 med bokhållaren Carl August Tholerus från Smedjebacken. Han var född i Sunnansjö. De flyttade in i östra stugan, där de bodde till omkring år 1877, då de flyttade till Nils Nils-gården i Övre Marnäs. Den låg på området väster om Marnäs gata mellan Tholeri gata och järnvägsbanken. Där bodde de tills Carl August dog år 1915.

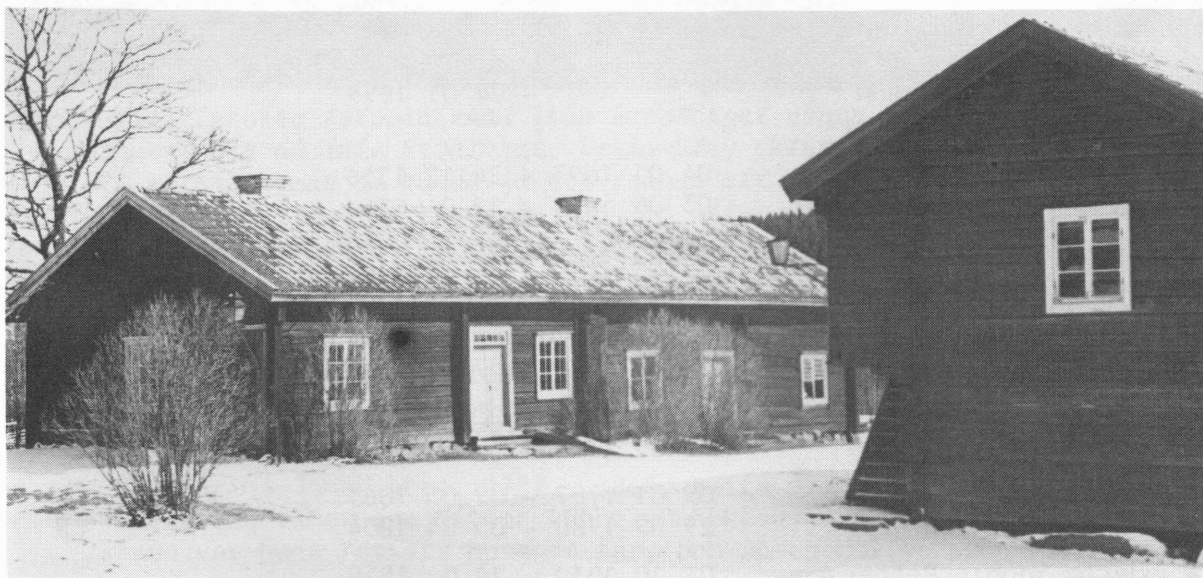
Hemmanet såldes då till Ludvika kommun, som lät gården förfalla och sedan rivas. Till gården hörde en fin loftbod. Denna skänkte kommunen till Ludvika Hembygdsförening år 1955.

Föreningen lät uppföra loftboden på den mycket olämpliga platsen väster om stallet. Meningen var att loftboden skulle iordningställas och disponeras av Ludvika Folkdansgille. Arbetet påbörjades, men blev tyvärr aldrig fullföljt. På grund härav är loftboden nu i ganska förfallet skick.

7 Per Otto Sjöberg var nämndeman. Som ovan nämnts var han ogift och sålde år 1918 gården till sin systerson Harald Tholerus.

8 Harald Tholerus gifte sig år 1916 med Tyra Eugenia Larsson från Västbo Ås i Småland. De fick fyra barn: Tore Harald, f. 03 09 1917, Barbro Elisabeth, f. 16 09 1919, Per-Olof Markus, f. 12 12 1920, och Harald Ingemar, f. 20 03 1922.

Knut Harald dog år 1921 och sterbhuset sålde år 1922 hemmanet utom skogarna till Ludvika Hembygdsförening.

Bergsmansgården i snöskrud vintern 1969 från gårdssidan. Östra stugan ligger till höger och är till en liten del skymd av Stora Loftboden. Västra stugan ligger till vänster. Båda stugorna har nedgångar till jordkällare vid sidan om ingångarna till stugorna. Stora Loftboden innehåller ett mangelrum, ett rum med saker för mjölkhantering, en selkammare, en skolsal i äldre stil, en kläd-kammare, ett rum för äldre textilredskap och två rum för äldre redskap för tillverkning av drycker.

Fotonummer 22:25.

3. Samuel Halfwarsson och hans ättlingar på Kristineberg

Kristineberg från väster sedan en del uthus rivits på 1960-talet. Ludvika kommun skänkte gården i slutet av 1960-talet till Ludvika Hembygdsförening under förutsättning att den fick användas av Metall 100 till kursgård och elektriskt museum. Den invigdes lördagen den 28 oktober 1967. I den vita byggnaden finns samlings-salar och i uthuset till vänster finns ett mindre kraftverk från seklets början inmonterat med generator och kontrolltavla samt en del lösa apparater och instrument.

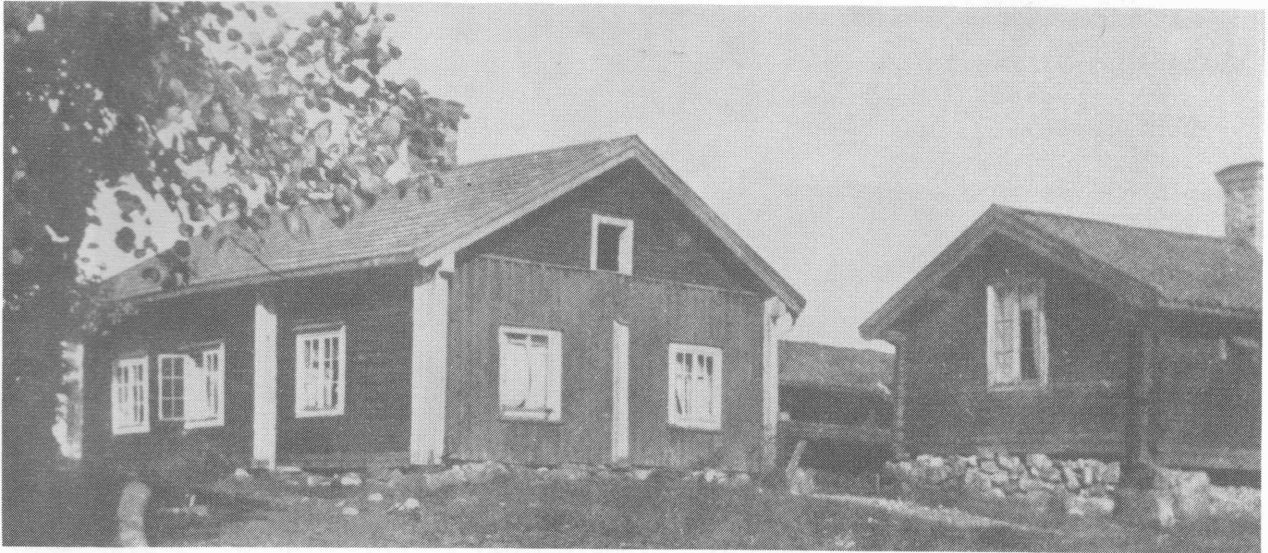
Fotonummer 10 - 34 : 8

1	Samuel Halfwarsson Kristina Persdotter		- 04 01 1699	
2	Samuel Samuelsson Elisabeth Jöransdotter	04 01 1693 - 24 12 1756 03 08 1690 - 19 06 1756		
3	Johan Samuelsson Maria Andersdotter	14 05 1721 - 04 02 1767 24 07 1732 - 08 1809	gifta 21 06 1750	
4	Maria Andersdotter Petter Andersson	24 07 1732 - 08 1809 28 09 1728 - 07 04 1796	gifta 22 06 1768	
5	Johan Jansson Maria Danielsdotter	01 10 1759 - 20 10 1803 30 09 1764 - 1804	gifta 30 06 1785	
6	Catharina Jansdotter Petter Persson	09 01 1787 - 09 05 1861 29 09 1780 - 05 04 1834	gifta 12 04 1808	
7	Maria Sophia Pettersson Carolina Christina Pettersson	02 10 1810 - 14 04 1870 17 05 1824 - 08 05 1885		
8	Anders Pettersson Ida Christina Johansson	28 11 1861 - 23 09 1924 09 05 1873 - 27 07 1957	gifta 18 04 1891	

Historiska uppgifter om Kristineberg

Kyrkobokföringen i Norrbärke församling började år 1661, vilket medfört att uppgifterna om bröderna Per, Jonas och Samuel samt systrarna Brita och Christina Halfwarsdotter är mycket sparsamma.

- 1 Samuel Halfwarsson och Kristina Persdotter fick flera barn. Åtminstone tre blev vuxna: Margreta, 1682 - 1756, g.m. Hans Persson från Persbo, Johan, 1688 - 1741, ogift, och Samuel, som övertog gården.
- 2 Samuel Samuelsson, 1693 - 1756, var nämndeman. Hustrun Elisabeth Jöransdotter, 1690 - 1756, kom från Enkullen, Grangärde. Fyra barn nådde vuxen ålder: Maria, Johan, Lars och Peter.
- 3 Johan Samuelsson, 1721 - 1767, var också nämndeman och bergsman enligt handlingarna. Han gifte sig år 1750 med Maria Andersdotter, 1732 - 1809, från Knutsbo. De fick sju barn: Catharina, Anders, Pehr, Elisabeth, Johan, Ingrid och Lars.
- 4 Efter Johan Samuelssons död gifte Maria om sig den 22 juni 1768 med Petter Andersson, 1728 - 1796. Troligtvis bodde de kvar på gården.

Gården Kristineberg fotograferad från Lapptorget någon gång när seklet var ungt. Boningshuset var då inte reveterat. Detta blev aktuellt omkring 1910 och mycket populärt eftersom man då kunde få ett trähus att se ut som ett stenhus. Bilden publicerades år 1912 i boken *Gamla Svenska Allmogehem*, utgiven av Gustaf Carlsson under medverkan av arkitekterna Ivar Tengbom och John Akerlund.

- 5 Johan Jansson, 1759 - 1803, även kallad Jan, övertog gården. Han gifte sig den 30 06 1785 med Maria Danielsdotter, 1764 - 1804, från Flatenberg. De fick ett barn, dottern Catharina. - Johans äldste bror, Pehr, borde enligt tidens sed ha övertagit gården, men vissa omständigheter pekar på att han ej gjorde dei.
- 6 Catharina Jansdotter, 1787 - 1861, gifte sig den 12 april 1808 med en släkting i Marnäs, Petter (Pehr) Pehrsson, 1780 - 1834. Samuel Halfwarsson var hans farfars mormors far, och Jonas Halfwarsson var hans mormors farfar. Han hade ärvt 3/32 av Nils Nils hemman och Catharina hade ärvt 45/264 av Jonas Halfwarssons hemman. De fick sju barn: Sara Magdalena, Maria Sophia, Johan Jacob, Lars Fredric, Per Anders, Elisabeth Margareta och Carolina Christina.
- 7 Maria Sophia, 1810 - 1870, och Carolina Christina, 1824 - 1885, övertog gården. De förblev ogifta och kallades mamsellerna i Marnäs. Genom testamente fick deras brorson Anders köpa gården till ett förmånligt pris.
- 8 Anders Pettersson, 1861 - 1924, och hans hustru Ida Christina Johansson, 1873 - 1957, bodde aldrig på gården. Den hyrdes ut och köptes slutligen av Ludvika kommun. F.n. disponerar Ludvika Hembygdsförening Kristineberg och där finns de första ansatserna till ett elektriskt museum.

Anmärkning: Uppgifterna i denna släktrönika har hämtats från kyrkoböcker och andra gamla handlingar, vilka inte alltid varit lätta att tyda, varför fel ej helt kan uteslutas.

Ludvika i november 1979
 Nils Tholerus
 Dagmar Tholerus
 Nils Göte Håkansson

Intervju med Axel Söderkvist med anledning av Hembygdsföreningens 60-årsjubileum

Axel Söderkvist intervjuas av Stig Stefanson. Axel S. har följt Hembygdsföreningens verksamhet inifrån ända sedan starten 1920. I 50 år beklädde han olika poster i styrelsen och vid årsmötet 1969 utsågs han till föreningens Hedersledamot. Stig S. deltog i styrelsearbetet redan på 30-talet och är på nytt aktiv i styrelsen sedan han återinvaldes 1979. Red.

Stig Stefanson: I år är det 60 år sedan Hembygdsföreningen bildades. Årets Märnäspost kommer att utformas som ett ju-

PROGRAM

vid Ludvikabygdens Fornminnes- och Hembygdsförenings
konstituerande sammanträde i Röda Kvarn
Torsdagen den 21 Oktober 1920

1. **Marsch.** »Karl XII:s slag vid Pultava».
2. **Bioförevisning.**
3. **Föredrag.** »Råhanda och strömkal'n, tomtar och troll, sägner från Dalarne» av D:r Karl-Erik Forsslund.
4. **Musik.** »Konung för en dag» ... av Adam.
5. **Skiptikonbilder** från »gamla» Ludvika.
6. **Konstituerande sammanträde.**
Antagande av stadgar, val av styrelse m. m.
7. **Folkvisor.** Sjunges av Fru Fejan Forsslund och Ingenjör Torsten Fahlman.
8. **Svensk armémarsch** av Joel Olsson.

Musiken utföres av Ludvika privata musikkår.

bileumsnummer och då är naturligtvis en intervju med Dig, som på betydelsefulla förtroendeposter arbetat i föreningen från starten, ett bidrag, som kommer att intressera alla läsare. Det vore värdefullt att få några glimtar från framför allt tre tilldragelser, som utgjort viktiga milstolpar i föreningens utveckling. Den första är förvärvet av Bergsmansgården, den andra Gruvmuséets och den tredje Bydegårdens tillkomst.

Axel Söderkvist: Den utställning, som Ludvika Hantverksförening anordnade i Tingshuset hösten 1920 samlade en överraskande stor mängd kulturföremål. Då Hembygdsföreningen samtidigt bildades föddes tankarna på ett hem åt dem.

Efter ett år eller kanske något mera fick vi höra att Tholeri gård eller Sjöbergsgården var till salu. Men det var en bondgård med stora skogar så det

verkade vara en orimlig tanke att komma över den. Men förhandlingarna slutade med att skogen såldes för sig och inägorna för sig. Hembygdsföreningen erbjöds då att köpa de senare.

Jag minns så väl, när vid en sammankomst på Sockenstugan förslaget kom om att köpa gården. Föreningen hade bara ett par hundra medlemmar och ingen kassa och gården kostade 28.000 kr. Det verkade helt omöjligt. Karl-Erik Forsslund talade emellertid varmt för köpet. "Vi har ju här en äkta Gammelgård, den mest äkta i hela Dalarna", sade han. "Vi kan inte tillåta det här tillfället att gå oss ur händerna." Så frågade han oss en i taget: "Vad säger Du? Hur vill Du rösta?" Inför den pressen sa alla ja, och det blev alltså ett preliminärt beslut att köpa gården.

Då vi emellertid inte varit inne i gården, blev det en sammankomst några veckor senare, då vi gick igenom stugan. Fru Tholerus bodde kvar där och hon hade det riktigt trevligt. Vi var uppe på svalboden och tittade och så samlades vi vid slipstenen och där fattades beslutet om att köpa.

Men det var ont om pengar, bankerna hade inga. Det var 1922 och en svår deflation hade satt in och alla priser hade sjunkit starkt, så vi tyckte att det pris vi hade gjort upp om var för högt. Men när vi ville dra oss ur affären sa Forsslund, att en gammal gård inte får köpas eller säljas med några manipulationer. Vi lyckades till slut få ett lån i Norrbärke sparbank. Vi lånade 30.000 kr för att ha lite rörelsekapital.

Förutom inteckningar i gården gick styrelsen i borgen. Dessutom tecknade ett

Föreningens förste ordförande
Karl-Erik Forsslund
Foto: Gust. Carlsson, 1930

30-tal ludvikabor underborgen med 200 kr var. Vi skulle betala av 1.000 kr per år och för att få pengar till det anordnade vi hembygdsfester. Det regnade starkt under den första festen, som det förresten gjorde under alla hembygdsfester under hela 20-talet. Jag kommer ihåg hur Stefan Andersson stod mellan stallet och ladugården och sålde biljetter under ett paraply. Det var primitivt med stånd och andra anordningar, men människorna var rätt intresserade och det kom in några hundra kronor i alla fall.

När fru Tholerus flyttat från stugan, fick vi hjälp av en man från Fallet - d v s stugorna uppe ovanför Marnäsbäcken - som kom och jobbade åt oss för 5 kr per dag. Han arbetade där hela sommaren. Den interiör, som då skapades, har faktiskt stått sig under alla åren. Men med kulturföremålens förvaring var

det sämre. Vi hade dem på stora bord och för att de inte skulle stjälas var de sammanbundna med en tunn järntråd. Det var inte precis museimässigt ordnat.

S S: Så hittade ni arkivet uppe mellan trossbottnarna i stugan. Det måste ha varit en sensationell händelse?

A S: Ja, det fanns ju en springa mellan östra och västra stugan uppe på vinden och där hittade vi en mängd papper - det var ju i tusentals.

Bergsmansgårdens uthus vid tiden för köpet

Det var gårdens handlingar och det blev en väldig uppståndelse. Forsslund blev alldeles upprymd. Han tog hand om pappren och gjorde utskrifter av dem. Jag minns inte, om han översatte dem till nysvenska, men hans insats kom väl till pass när Enar Kihlberg fullföljde arbetet. Nu är det ju verkligen välordnat. Ja det var en fantastisk händelse, särskilt i en bygd med så kort historia.

S S: Sedan samlades den ena byggnaden efter den andra omkring den ursprungliga gården?

A S: Ja. Den övre delen, alltså stall, ladugård och loge tillhör ju den ursprungliga gården. Men en snickarbod, som låg på andra sidan vägen bortom stallet, flyttades och den har använts som kaffestuga.

S S: Det dröjde inte många år, förrän tankarna på ett gruvmuseum dök upp?

A S: Redan 1925 föddes tankarna på att skapa ett gruvmuseum. Vi bodde ju på den tiden i gruvornas land. Här blev Gustaf Björkman primus motor. Forsslund var primus motor i själva Gammelgårdens tillkomst, men när det gällde gruvan var det Björkman.

Gustaf Björkman visar upp gamla hyttredskap från Gonäs

Vi fick veta, att det vid Finnäset fanns en lave, som inte hade någon funktion. Den ägdes av brukspatron Roth och han skänkte den till Hembygdsföreningen. Det är den som nu står på gruvområdet vid Gammelgården.

Det måste skakas fram pengar till gruvan. Björkman skrev brev till ett 50-tal personer, som hade bott eller bodde i bygden, och bad dem om bidrag till en gruvfond. Vi fick in 3.000 kr. En av Krügers främsta medarbetare, Krister Littorin, som tidigare varit verksam på Asea, gav 200 kr.

När Gonäs hytta blåstes ner, var det tal om att förvärva den. Men vi var inte kvicka nog utan någon annan köpte och rev den. Vi fick dock en del hytttillbehör och de finns nu i gruvboden. Ja, det var ju synd att Gonäs hytta, som var den bäst bevarade i Västerbergslagen, gick oss ur händer.

S S: Har vi ingenting från Marnäs hytta?

A S: Marnäs hytta blåstes ner år 1908 och var för länge sedan riven, när Hembygdsföreningen bildades. Men vi har en skrivpulpet, som stått i Marnäs hytta. Den står nu i det lilla kontorsrummet i Bergsmansgården.

Det var en byggnad till, som kom till Gammelgården då. Nedanför Klysgården fanns det en bod, som ägdes av fjärsman Pettersson och den tyckte vi var lämplig som förvaringsplats för gruvföremål. Den var rustik och vi fick köpa den och flytta den till gruvområdet.

Vid 20-talets slut fanns alltså lave, hästvind, ett vändbrott och gruvbod.

Men så kom 30-talet. Då kommer jag ihåg Hermann Hennemann, som blev intresserad. Han fick del av Björkmans förnämliga ritningar. Det var nämligen så, att vid Östanbergsgruvan i Norrbärke fanns ett konsthjul disponibelt. Hälften av hjulet fanns kvar,

den övre delen hade blåst ner. När vi var där och tittade på det, tyckte vi det såg hopplöst ut. Men det blev ändå fraktat till Gammelgården och 1938 fanns det på plats. Då hade Blötbergets gruvor ställt folk till förfogande, både arbetsledning och arbetskraft. Det kostade oss alltså ingenting att få upp hjulet.

Samtidigt kom också hakspelet till. Det restes ursprungligen i Grängesberg på 1860-talet. Det var min morfar, Nils Nilsson, som svarade för uppförandet. Han var konstmästare vid gruvan i Grängesberg. Han var en duktig karl och fick Patriotiska sällskapets stora guldmedalj. När han slutade 1879 övertog min far, Olof Söderkvist, hans arbete. Det är roligt att slakten haft kontakt med den här utvecklingen.

När Gruvmuséet invigdes 1938 blev det en verklig fest. Alla gruvfackföreningar hade inviterats. Det kom mycket folk från gruvorna i bygden. Man marscherade ner till gruvområdet med fanor i spetsen och till hornmusik. Då hade Hembygdsföreningen fått sin egen fana.

Forsslund höll invigningstalet och landshövding Bernhard Eriksson förrättade invigningen. Det passade bra, han var ju en bygdens son.

S S: Fackföreningarna ställde upp vid gruvinvigningen. Det föranleder frågan: Har Hembygdsföreningen försökt intressera fackföreningarna att lämna bidrag till Gruvmuséet, t ex genom arbete eller ekonomiskt? Det borde ligga nära till hands att gruvfacket engagerade sig i en kulturell verksamhet, som berör dem så nära.

A S: Vi fick grubarbetarbostaden av Svenska Gruvindustriarbetarförbundet och dessutom 25.000 kr för dess uppförande. Vi betalade tillbaka det som inte gick åt. Gruvarbetarbostaden flyttades hit från Falun. Det var ganska sent, jag tror det var 1944. Då kom Janne Kempe in i bilden.

S S: Det var under hans ordförandetid, som Bygdegården uppfördes?

A S: Ja. Bygdegården är den tredje ordförandens verk. Kempe förde med sig en fin samarbetsanda. Han var en människa som det var svårt att säga nej till. Han samlade in stora bidrag från företag till föreningens verksamhet.

Janne Kempe

1945-1946 hade vi gott om pengar. Kempe lyckades dessutom förvärva gamla lador av Grängesbergsbolaget. Först var det den långa ladan. Det rådde byggnadsförbud, så det var svårt att få byggnadstillstånd. Vi fick tillstånd att sätta upp stommen. Men vi behövde ju ett golv också. Och det lade vi in olagligt, utan tillstånd. Den hade ingen trossbotten, så ladan kunde endast användas under sommaren. Därefter uppfördes vaktmästarbostaden.

Så kom Grängesbergsbolaget och frågade, om vi ville ha Hällsjö gästgivargård. Det var 1946. Martin A Olsson - han som moderniserade föreningens museum - och jag åkte upp till Hällsjön en söndag och tittade på gården. Det var då Martin Olsson gjorde de teckningar i pastell, som hänger i övre salen i Bygdegården. Pengar fick vi inte, men finansieringen av uppförandet klarade vi ändå. Man fick mycket för pengarna på den tiden. Det var byggmästare Rune Sandberg som reste gården. Den blev klar 1950. Samtidigt fick vi Hällsjöboden, som nu används som försäljningsbod för materialet till folkdräkterna.

Från Karlberg flyttades den Grufmanska loftboden, som var illa medfaren. Men den pryder ju sin plats nu och ger gårdsplanen en fin karaktär.

S S: Kan Du säga något om Henrik Norings tid? Vad jag kommer ihåg betydde han också mycket för föreningen.

A S: När Kempe slutade hade vi tänkt oss att Enar Kihlberg skulle bli ordförande.

Han var vidtalad och saken var klar. Men vid ett sammanträde meddelade Kempe att han hade vidtalat Henrik Noring och att denne hade lovat åta sig ordförandeskapet. Det blev också den gången som Kempe ville och det var kanske bra på sätt och vis.

Henrik Noring

Noring var en kraftnatur och en arbetsmänniska men hade inte så stor förståelse för demokrati i föreningsarbetet. På sammanträdena talade han om vad som var gjort sedan sist, men styrelsen fick sällan vara med och besluta.

På ett sammanträde påpekade han t ex att gruvmuséet saknade ett anrikningsverk. "Får jag styrelsens uppdrag, så skall jag ordna den saken och styrelsen behöver inte ha några bekymmer för pengar eller annat, som jag åtar mig", sade han. Styrelsen sa ja. Styrelsen hade således inga bekymmer för anrikningsverket. Det var helt Norings förtjänst att det kom till Gammelgården.

Noring hade goda kontakter över hela Sverige. Zinkgruvan i Åmmeberg skänkte fina saker till Gruvmuséet och bekostade dessutom frakten.

"Vi behöver ju ett gruvkontor också", sade han. Han hade sett ett lämpligt hus vid Östansbo gård. Staden hade köpt det och Noring frågade staden om inte Hembygdsföreningen kunde få det. Stadsstyrelsen sade ja, men vi fick vara med och betala förvärvet.

Den långa ladan tyckte han var för liten. Den borde förlängas c:a 15 m. Styrelsen

var tveksam för det fanns inte pengar. Men Noring framhöll att danserna gick bra och övertygade styrelsen om att man borde ta risken. Så fick vi tag i en lada ovanför Snöån. På det viset fick vi vår fina offentliga lokal.

S S: Så Noring var tydligen en handlingens man men ingen demokrat?

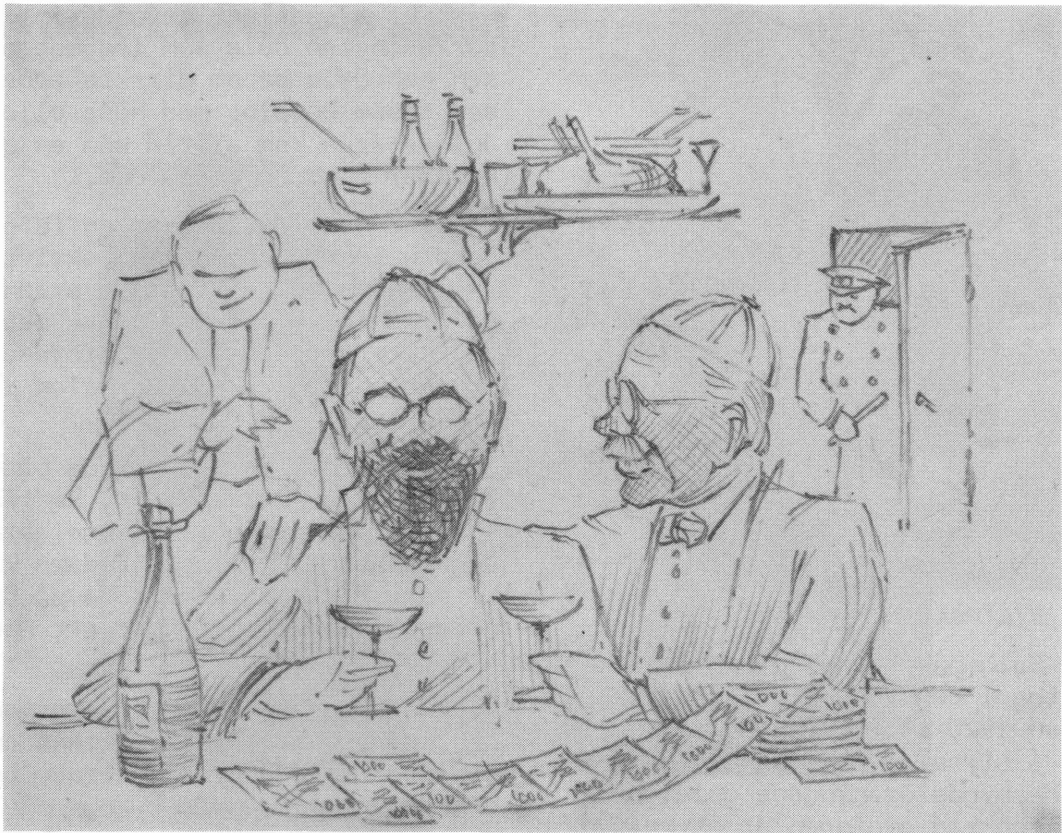
A S: Det var alla ordförandena. På den tiden var det diktatorer.

S S: Det vore mycket intressant att så här till ett jubileum få ett omdöme av Dig, som kan föreningen från dess början, om åren efter det Du lämnade styrelsen. Man kan ju konstatera att intresset i samhället blivit bra mycket större?

A S: Ja, det som ingen vågade räkna med, har hänt, nämligen att vi fått ett ökat intresse från allmänheten. Det måste vara allmänhetens inställning till gammal kultur över huvud taget, som också gjort sig märkbar här i Ludvika.

När dessa handlingens män, som vi talat om, en gång var borta, var vi nog bekymrade för att föreningen skulle få svårigheter. Men det märkliga är att när det sett som mest bekymmersamt ut, har det alltid hänt något som räddat verksamheten. För närvarande har Hembygdsföreningen en ställning i samhället som är unik och otrolig om man tänker tillbaka på hur det var förr. Det är riktigt roligt för en gammal styrelseledamot som varit med i hårda tider att uppleva detta.

De tre senaste åren har föreningen växt in i samhället och accepteras nu både av allmänhet och styrande. Det måste vara krafter i ledningen, som arbetar på ett annat sätt. Så har kvinnorna kommit med i större utsträckning och så har vi fått med folkdanslaget i verksamheten. Detta har säkerligen också bidragit till att sprida en positiv inställning till Hembygdsföreningen. Just nu ser det faktiskt hoppfullt ut, fastän ekonomin är bekymmersam som alltid.

Karl-Erik Forsslund och Gustaf Björkman
firar Hembygdsföreningens 15-årsjubileum
och serveras av Stefan Andersson.
Ordningsmakten skymtar i bakgrunden.
Teckning av Martin Hillervik

JÄRNSTÄMPEL FÖR SOUVENIRER

För att märka järnsouvenirer från Gammalgården har på initiativ av Torsten Dybeck en järnstämpel tagits fram.

Det är en liten stans med Hembygdsföreningens symbol, Östanbergshjulet. Mats Erkers tillsammans med andra kunniga män på Asea har stått för tillverkningen av järnstämpeln. Den förvaras nu av smeden Eric Haglund i smedjan på Hyttbacken.

Föremålen kommer att märkas enligt följande:

L G E.H. 80

L = Ludvika = Eric Haglund
G = Gammalgård 1980

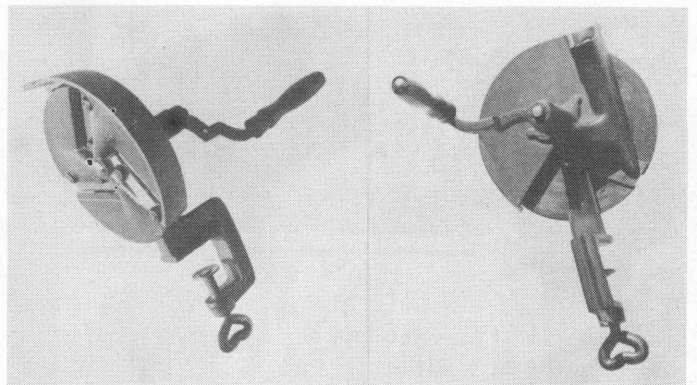

Foto: Henry Eriksson

HJÄLP OSS ! VAD ÄR DETTA ?

En ca 20 cm hög gjutjärnstingest som är försedd med tving för att fästa apparaten i t ex en bordskiva. Veven driver ett gjutjärnshjul, som är 12 cm i diameter och är försett med tre stycken utbytbara "skär". Ett koniskt matningshål med övre öppning 20x10 mm avsmalnande neråt till 0x8 mm.

Vi kan inte förstå annat än att man använde redskapet till att vassa något med. - Vad vässade man?

Hjalmar Salomonsson

Hjalmar Salomonsson avled den 5 juni 1979. Han deltog i Hembygdsföreningens arbete alltsedan 1920-talet och var ordinarie ledamot i styrelsen åren 1942-1967. Han erhöll Hembygdsföreningens guldmedalj år 1951 och vid avgången ur styrelsen utsågs han till föreningens hedersledamot. Han var under många år Hembygdsföreningens förste fanbärare.

Hjalmar visade ett levande intresse för verksamheten dels som ledamot av styrelsen och dels genom direkta arbetsinsatser såsom körslor med häst eller traktor. Julgranarna kom alltid som en gåva från Hjalmar till Gammelgården.

Hjalmar Salomonsson var en färgstark personlighet. Han deltog aktivt i Hembygdsföreningens festliga arrangemang. På 1920-talet var han en av aktörerna i de teaterstycken som framfördes på logen. Han innehade t ex huvudrollen i "Trollbröllopet".

Allmänheten minns honom nog bäst från festerna på Gammelgården. Vid festtågen genom staden ner till Gammelgården deltog han som ståtlig förridare klädd i bergsmanndräkten. Festerna på Gammelgården inleddes ofta med att Hjalmar

bläste i näverlur. Hjalmars önskan var att bergsmanndräkten skulle ha blivit mera allmänt använd i stället för den nykomponerade Ludvikadräkten.

Hjalmar Salomonsson var en Gammelgårdens gynnare och Hembygdsföreningen bevarar hans minne med stor tacksamhet.

Enar Kihlberg

Kamrer Enar Kihlberg avled den 7 okt 1979. Han var Hembygdsföreningens arkivarie åren 1948-1972. Men redan 1938 hade han börjat bringa reda i Hembygdsföreningens papper.

Det var ett mycket omfattande och värde-

fullt arbete som Kihlberg utförde på sin fritid. Han ordnade, registrerade och skrev en kort sammanfattning av innehållet i över 15.000 handlingar. Till detta kom alla böcker, skrifter, tidningsurklipp och fotografier som ordnades. Arkiveringen påbörjades i någon mån av Karl-Erik Forsslund, men det stora arbetet med ordnandet är helt Kihlbergs verk.

Vid sin avgång som arkivarie valdes Kihlberg till Hembygdsföreningens hedersledamot.

Ett mera officiellt erkännande för sin betydande kulturgärning fick han när han 1974 utsågs till kommunens kulturstipendiat.

Arkivet besöktes 1974 av arkivarie Jan Lindroth och 1978 av arkivarie Carin Tisell, båda från Riksarkivet. De lovord som dessa fackmän uttalade om arkivet var kanske det erkännande som mest glädde Kihlberg.

Hembygdsföreningen bevarar med stor tacksamhet minnet av Enar Kihlberg och tackar en sista gång för hans betydande kulturgärning.

Fornfynd i Ludvika-trakten

*Doc Inga Serning
presenterar fornfynd på Gammelgården*

I en serie artiklar i Ludvika Tidning i början av januari 1980 beskrevs ett antal fornfynd som gjorts i Ludvikas omgivningar och som tidigare ej varit kända.

Vid en fornfyndsträff på Gammelgården den 26 januari 1980 examinerades de nya fynden och samtidigt presenterades också hembygdsföreningens stenåldersfynd av docent Inga Serning. Fynden täcker perioden från 2000-3000 år f Kr fram till 1700-talet e Kr.

Följande nya fynd har blivit kända genom Ludvika Tidnings artiklar:

1. Jordbrukaren Stig Wilhelmsson på Krabo gård vid Jägarnäs hittade vid lingonplockning en 18 cm lång spjutspets av järn ca 200 m norr om Jönsbergsmossen.
2. Makarna Osmo och Gunvor Heiskonen i Forstäppan utanför Sunnansjö hittade våren 1977 på en skogsväg vid Gensen en 17 cm lång pilspets av järn.
3. Roland Lerbrink på Anisstigen 28 hittade i augusti 1979 en 86 mm lång kniv av järn från Vendeltiden.
4. Gerda Jansson på Gamla Bangatan

hittade i början av 1940-talet en 22 cm lång hacka av järn i en potatisåker vid Krabo gård.

Hembygdsföreningen kommer att se till att de nya fynden rengöres och konserveras vid Kulturarvet i Falun.

Nedan följer en sammanställning av fynd som i dag är kända av hembygdsföreningen. Vi planerar att senare återkomma med en beskrivning av samtliga fynd och fyndplatser.

Fornlämningar i Ludvika-trakten

FASTA FORNLÄMNINGAR ENLIGT FORNLÄMNINGSREGISTRET

Grangärde socken

1. Stensättning och röse på en udde i Väsman 750 m VSV om Gamla Prästhyttan.
2. Gravfält med 5 stensättningar på Korsnäsudden i sjön Björken.
3. Stensättningar på Rönnäsudden i sjön Björken.

Ludvika socken

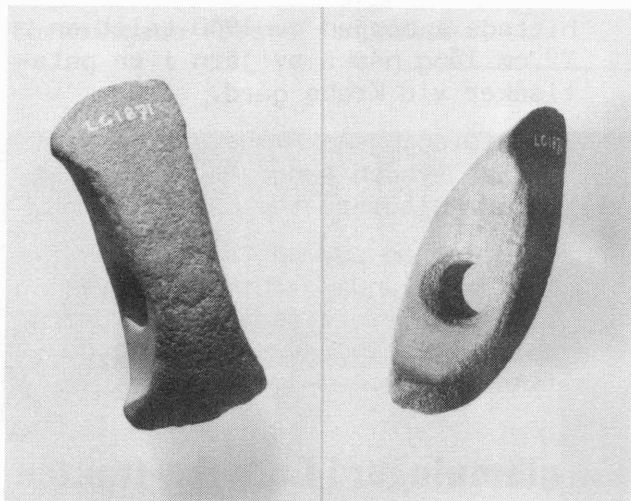
4. Stensättning strax NO boningshus vid Nedre Skäret, Dagkarlsbo, 60 m från stranden av sjön Haggen.
5. Röse på Jättkastudden i Väsman ca 400 m Ö om sockengränsen mot Grangärde.

Norrbärke socken

6. Röse på norra delen av Vinarholmen i sjön Haggen.

FYND AV YXOR FRÅN STENÅLDERN

7. Stenyxa hittad i Brunnsvik 1910
8. Stenyxa hittad i Norrvik 1921
9. Stenyxa hittad vid Valhalla skola 1921
10. Stenyxa hittad i Persbo 1923
11. Stenyxa hittad vid Skuthamn 1925

Skafthålsyxan nr 11 ovan.
En skolpojke hittade den i strandkanten av Väsman.
Deponerad av överlärare Wiklund.
Längd 10 cm, bredd 4 cm. LG-nr 1871
Foto: Henry Eriksson

FYND AV PILSPETSAR FRÅN STENÅLDERN

12. Pilspets hittad på Dröverksudden 1921
13. Pilspets hittad vid Ludvika Ångsåg 1927

TIDIGARE FYND AV PILSPETSAR

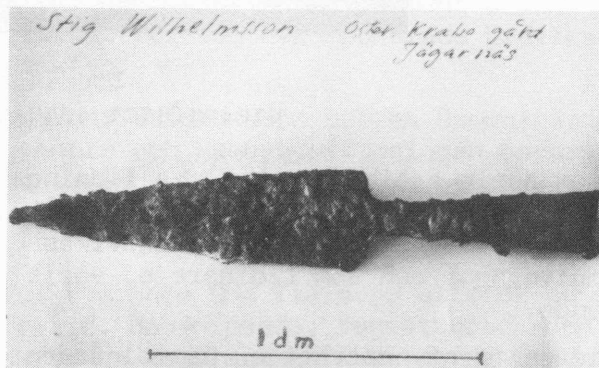
FRÅN JÄRNÅLDERN

14. Pilspets hittad vid Furuborg 1924
15. Pilspets hittad vid Norrvik 1925

FYND KÄNDA GENOM LUDVIKA TIDNINGS

ARTIKLAR I BÖRJAN AV 1980

16. Hacka hittad vid Krabo 1940
17. Spjutspets hittad ca 200 m N om Jönsbergsmossen 1979
18. Pilspets hittad på skogsväg vid Gensen 1977
19. Kniv av järn från Vendeltiden hittad vid Anisstigen 1979

Spjutspets hittad vid Krabo gård, nr 17 ovan
Foto: Torsten Dybeck, 1980

Artikelförfattare: Karl-Erik Olsson

Det har flyttat in människor i den gamla bergsmansgården. Det är ett förnämligt forskningsarbete som teamet Nils Göte Håkansson, Dagmar och Nils Tholerus har presterat. Alla tre har släktrationer till den gamla gården. Vi tackar för deras värdefulla bidrag i årets Marnäs-Posten. Det är med glädje man lyssnar till 89-åringen Axel Söderkvists berättelse om Hembygdsföreningens historia. Vi kan skatta oss lyckliga att ha en sådan rese bland oss. Stig Stefansons intervju med Axel är av bestående värde.

Redaktören